

یادداشت

- کتابخانه‌های دانشگاهی (دانشکده‌ای، مدارس عالی و...) که مهم‌ترین اهداف آنها تهیه منابع، متون درسی و اطلاعات علمی برای توسعه آموزش و پژوهش در سطح جامعه دانشگاهی و دانشجویان است.

- کتابخانه‌های آموزشگاهی که آنها نیز همانند کتابخانه‌های دانشگاهی با هدف کمک به توسعه آموزش و پژوهش در مقاطع تحصیلی پیش دانشگاهی شکل گرفته‌اند.

- کتابخانه‌های تخصصی که هدف اصلی آنها تأمین منابع و اطلاعات برای محققان و کارشناسان حوزه‌های خاص است.

- کتابخانه‌های ملی که هدف اصلی آنها جمع‌آوری و نگهداری میراث مکتوب و مضبوط هر کشور است.

- و بالاخره کتابخانه‌های عمومی که با توجه به وظایف آنها نقش مؤثر در توسعه اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و روشنگری نسل‌ها دارند. در واقع مخاطب اصلی شصت و پنجمین، نشست ایفلا کتابخانه‌های عمومی هستند

شصت و پنجمین نشست عمومی ایفلا با عنوان "کتابخانه‌ها به منزله دروازه‌هایی به دنیای دارای افکار روشن و آزاد" در شهریورماه سال ۱۳۷۸ در شهر بانکوک پایتخت تایلند برگزار گردید. همانطور که از عنوان این نشست بر می‌آید، ایفلا که معتبرترین نهاد بین‌المللی کتابداران و کتابخانه‌ها در سطح جهان است در آستانه ورود به قرن بیست و یکم یکی از مهم‌ترین وظایف کتابخانه، یعنی روشنگری جامعه را مدنظر قرار داده و آن را مورد تأکید قرار می‌دهد. این انتخاب نشان از آن دارد که نسل کنونی بشر وارد هزاره‌ای می‌شود که باید عصر ناآگاهی‌ها، جاهلیت‌ها، خرافه‌ها و تاریکی‌ها را پشت سر نهاده و دنیایی روشن، آگاه، آزاد و وارسته را پی‌ریزی نماید. اما از دیدگاه کتابداری کدامیک از انواع کتابخانه‌ها می‌توانند در این زمینه نقش اساسی و مؤثرتری را ایفا نمایند. در حال حاضر و به طور کلی می‌توان کتابخانه‌های سطح جهان را به گروه‌های زیر تقسیم‌بندی کرد:

عمومی همراه با دیگر ابزارهای توسعه آگاهی می‌توانند نقش اساسی خود را ایفا نمایند.

- کتابخانه‌های عمومی با افزایش سطح آگاهی جامعه می‌توانند ارتباطی معقول و مستمر را با اقشار مختلف جامعه ایجاد نمایند. در واقع افزایش آگاهی جامعه نسبت مستقیم با کارکردها و استفاده از کتابخانه‌های عمومی دارد. یعنی هر چه کتابخانه‌های عمومی بتوانند در زمینه افزایش آگاهی جامعه مؤفق‌تر و پویاتر عمل نمایند، ارتباط مستحکم‌تری را با جامعه ایجاد خواهند کرد.

- کتابخانه‌های عمومی همراه با دیگر رسانه‌های گروهی می‌توانند نوعی اجماع و وحدت آگاهانه ذهنی را در جامعه ایجاد کنند. یعنی با دسترس‌پذیر کردن اطلاعات، سطح آگاهی جامعه را افزایش داده و اجماع و عقل سلیم اجتماعی را شکل دهند.

با توجه به موارد ذکر شده و تأکید ایفلا بر اهمیت نقش روشنگرانه کتابخانه‌های عمومی و شرایط خاص اجتماعی، فرهنگی و سیاسی حاکم بر کشور ما لازم است تا مسئولان و دست‌اندرکاران این حوزه با فعال کردن و پویایی کتابخانه‌های عمومی بتوانند نقش تاریخی خود را در این زمینه ایفا نمایند.

علی مزینانی

که می‌توانند در هزاره سوم نقش فعال و پویایی در توسعه آگاهی و رفع جهل‌های اجتماعی داشته باشند. اما کتابخانه‌های عمومی دارای چه ویژگی‌هایی هستند و چه اصولی را باید مدنظر قرار دهند تا بتوانند دروازه‌های روشنگری را بر روی جوامع بگشایند:

- کتابخانه‌های عمومی طیف بسیار وسیع و متنوعی از کاربران را که دارای علایق و قابلیت‌های متفاوتی هستند را تحت پوشش قرار می‌دهند. این طیف وسیع اجتماعی عمدتاً برای کسب آگاهی و لذت حاصل از آن یعنی در واقع برای روشن شدن ذهن به کتابخانه‌های عمومی مراجعه می‌کنند زیرا همانطور که قبلاً اشاره شد بخش‌های مختلف جامعه برای رفع نیازهای تخصصی و حرفه‌ای خود دارای کتابخانه‌های مخصوص به خود هستند.

- کتابخانه‌های عمومی همانند رسانه‌های گروهی نقش دانشگاه جامعه را ایفا می‌نمایند. اگر این دانشگاه عمومی بتواند نقش فعال و پویای خود را به خوبی ایفا نماید می‌تواند باعث ارتقاء آگاهی و روشن شدن اذهان و ارتقاء شعور اجتماعی یک جامعه گردد.

- نقش کتابخانه‌های عمومی در شرایط تغییرات اجتماعی بسیار مهم است. اکنون که قرار است در هزاره سوم تغییری در زمینه آگاهی‌های اجتماعی صورت گیرد و انسان، عصر تاریکی‌های قرون جدید را پشت سرگذارد، کتابخانه‌های